

Gamla vägar i Fröjel

2 sidor

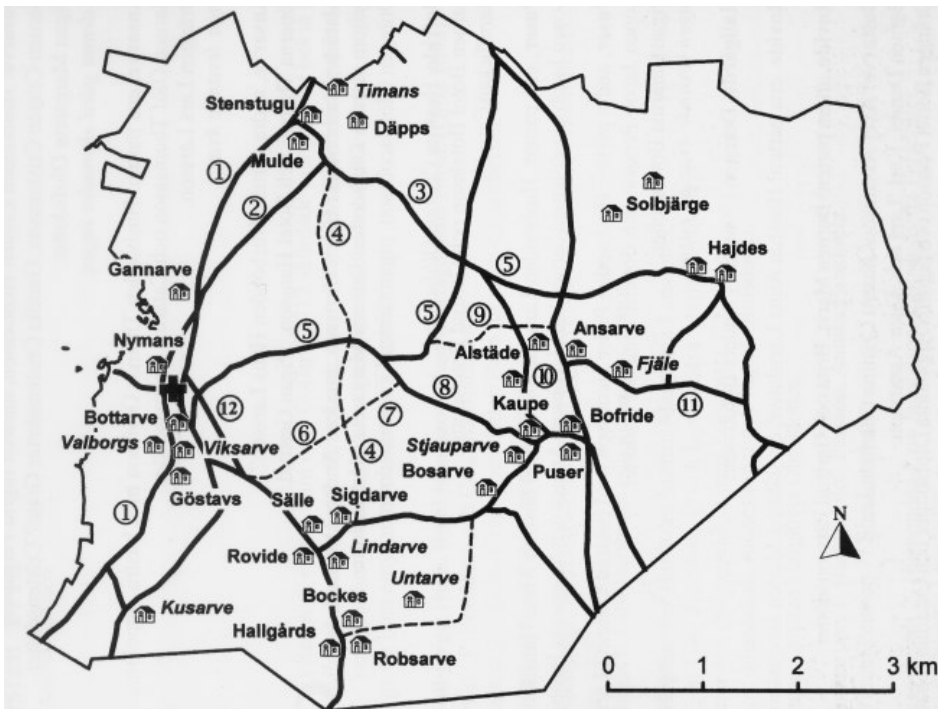
Före bilarnas och cyklarnas tid var det hästskjutsar och de egna benen som gällde när man skulle någonstans. Ske-nande hästskjutsar var väl ungefär det snabbaste som fanns. Annat är det nu med raka asfaltvägar och motor-drivna fartvidunder!

För de större huvudvägarna i ett län svarade länsstyrelsen, men de underhölls av bönderna i de berörda socknarna, under statens överinseende. Särskilda vägstenar längs vägarna markerade var den ena gårdens ansvar för väghållningen upphörde och var nästa gårds ansvar tog vid.

Mindre vägar i socknarna anlades och underhölls av de bönder som ägde gård i närheten.

Alla vägar hade namn

På många ställen i Fröjel finns det fortfarande tydliga spår av de vägar som användes innan bilar, bussar och motorcyklar tog över. Framförallt på *Haidi*, skogspartiet mellan Övre och Nedre Fröjel, fanns ett omfattande vägnät, och alla vägar hade namn. En del fick namn efter gården de ledde till, andra efter hur terrängen såg ut, och återigen andra hade namn som är svårare att härleda. Det kan vara bra att veta att *kveiar* ungefär betyder 'väg', och att 'Medeltidsvägen' förmodligen är betydligt äldre än vad namnet antyder.

Några gamla vägnamn

1. (Medeltidsvägen)
2. Prästvägen
3. Muldbroväg
4. Hajdkveiar
5. Körkhaidväg
6. Sprängkulleväg
7. Vallhagarvägen
8. Kaupe kyrkväg
9. Alståde kyrkväg
10. Tungardsvägen
11. Fyllkveiar
12. Kallvarpsvägen

FRÖJEL HEMBYGDSFÖRENING

Adress: Fröjel, Skolgården, SE 623 55 Klintehamn Hemsida: www.frojel.net
Besöksplatsen öppnar vid midsommar och håller öppet i sex veckor.

Gamla vägar

Före bilarnas och cyklarnas tid var det de fyrbenta dragarna och apostlahästarna som fick användas när man skulle någonstans. De större huvudvägarna var en länsangelägenhet, men de underhölls av bönderna i socknen, under statens överinseende och särskilda vägstenar längs vägarna markerade var den ena gårdens ansvar för väghållningen upphörde och nästa gårds ansvar tog vid. De mindre vägarna i socknarna anlades och underhölls av de bönder som ägde gård i närheten.

Den s k 1600-talsvägen är förmodligen mycket äldre än vad namnet anger. Den kom norrifrån in i Nedre Fröjel strax söder om Mølner kvarn vid gränsen mot Klinte. Den fortsatte genom Stenstuhage, nedanför Stenstugu och Mulde och vidare längs backen söder därom. Den gick ner förbi skeppssättningen, fortsatte söderut hundratalet meter väster om nuvarande väg 140, förbi Nymans backe och östra gaveln på boningshuset där. Från Nymans gick den i stort sett rakt söderut, korsade en väg från vikinga- och medeltidshamnen upp mot kyrkan och fortsatte över åkrarna, bort mot det som nu är baptisternas ungdomsgård. Den gick vidare snett uppför en backe och kom efter ett tag fram vid brudstenen i röd granit, som står i backen ner mot Sandhamn. Där gick den vidare längs klintkanten till Hallgårds och Kusarve, där nu alla sommarstugor och Fröjelgården ligger. Den fortsatte på den höga backen i Suderskog, över Hajstade, fram över festplatsen i Djupvik och försvann söderut ur Fröjel socken.

Några gamla vägar på 'Haidi'

Inom socknen fanns ett nät av mindre vägar. Kyrkan var ju sockenborna tvungna att ta sig till, så till den ledde många vägar. Övre Fröjel-bornarna hade genvägar som Alstäde och Kaupe kyrkvägar. På *Haidi* (= skogsområdet mellan övre och nedre Fröjel) fanns också många andra vägar. Från Övre Fröjel mot Däpps och Mulde gick t ex den så kallade Muldbroväg. Den börjar vid Puser, med vad som kallas Tungardsvägen, och kommer ut på kyrkvägen vid fornrösen nordost om Vallhagar. Härifrån fortsätter den in i skogen norrut med en dragning åt nordväst.

Omedelbart öster om Sigdarve går en väg in i nordostlig riktning. Den korsar Sprängkulleväg, går genom skogen, korsar kyrkvägen och fortsätter in i skogen till Oxelmyrvägen, som kommer ut vid fornborgshagen vid Mulde. Hela denna vägsträcka från Sigdarve till Depps kallades Hajdkeviar.

Många av de forna vägarna är borta, andra finns ännu kvar – räddningen för dem har väl varit hästsporten. Frøjels hembygdsförening har låtit sätta upp namnskyltar för att de gamla namnen skall leva kvar, även om vägarna nuförtiden endast kan nyttjas som promenad- och ridvägar.

På kartan som visar det gamla vägnätet i Fröjel är det kanske inte så enkelt att orientera sig. I takt med att hästskjutsar och oxkärror har ersatts av bilar och andra snabba fordon har mycket förändrats i vägarnas sträckning och beskaffenhet. Slingrande kostigar har förvandlats till asfalterade raksträckor.

Skulle någon fundera på vad Kallvarpsvägen betyder, så skall man veta att ett kallvarp är det samma som ett offerkast, och där kastade man alltid en sten eller en pinne när man passerade för att ha tur på färden.

Hitta dit 1: Många av de gamla vägarna på 'Haidi' korsar man om man kör från väg 140 mot Vallhagar (skyltat 100 meter norr om kyrkan) och fram till väg 141. Cykla eller promenera gärna en bit på några av dem och känn historiens vingslag...

Hitta dit 2: Flera gamla vägstenar finns uppsatta till beskådande lutade mot den gjutna sockeln längs gamla vägslingan alldeles invid besöksplatsen, 10 meter öster om flaggstängen vid Besöksplatsen.